

FIDELIS
NARRATIO FACTI
PROCESSVS VER-
TENTIS IN REG. AVDIEN.
AD RELATIONEM MAGNIFI-
CI FRANCISCI BONET R. A. ET TERTIÆ

Aula D. inter egregium Comittem de Guimera, & Vice-
comitem de Euol ex vna, & Franciscum Banyuls do-
micellum Dominum de Anyer partibus, ex
altera iurisq. ex eo resultantis in fauorem
D. egregij Comitis, allegatio.

IESVS CVM VIRGINE.

Stant lo Egre-
gi Cõpte de
Guimera, y
Bescõpte de
Euol en quie-
ta, y pacifica
possessio de
temps im-me-
morial de exigir, y rebre la terce-
ra part de delme de llana carne-
latge, y altres fruyts, que quiscun
any se cullen en les proprietats,
y terres del lloch de Real terra
de Capsir, y molts censos, y drets
dominicals sens contradicció de
persona alguna, jaçtansc los hàbi-
tants, y singulars del dit lloch de
Real de no voler pagar dits drets.

Y Thomas y Francisco Banyuls
de voler impedir als procuradors
y arrendadors de dit egregi Com-
pte, la exactio de aquells per part
de dit Egregi Compte, eo de lo-
seph Ferrando son procurador de
la procura del qual consta en pro-
ces folio 66. fonch introduhida
causa dejactats vers, y con-
tra los sobredits intentant lo in-
terdicte retinenda possessionis
als 14. de Agest 1625. fermant de
dret a dits jaçtants, la qual fonc
euocada a la Governacio de Ros-
fello, y comesa al magnifici micer
Martí Soler, y per ell atesa la fer-
ma de dret prestada per part de
dit Egregi Compte, obligant tots

fos bens, y dit Ioseph Ferrando son procurador com ha fiança los seus com consta en proces, fol. 53. admesa y prouehides lletres citatorias, è inhibitories cum clausula de nihil innouando que foren despedides: com de tot consta en proces a fol. 50. ad 56.

Als 9. de Setembre 1625. per part de dit Ioseph Ferrando procurador de dit egregi Compte, ab suplicacio dit die presentada fou suplicat, que ates no obstant la citacio, è inhibicio demunt dites dits de Banyuls no haviè dubtat aportarsen de fet de molts camps y terres del terme de dit lloch de Real moltes garbes de blat espoliant a dit egregi Cõte dels drets q̄ en aquelles li tocauè que eren procehiments merament attentatius que perço imprimis & ante omnia fossen aq̄lls reuocats, y condempnats dits Banyuls a la restitutio de aquelles eo al valor del blat procehit de aquelles manantlos ab duplicades penes que acetero no innouassen cosa en prejudici de dita causa, y que per quant se tenia noticia que dites garbes encara estauen en esser fossen sequestrades en poder de alguna persona tuta y segura, y manat al procurador fiscal instas per sa part la execucio de les penes posades en les dites lletres citatorias ab dita clausula de nihil innouando com en dita suplicacio es de veurer, fol. 57. al peu de la qual fonch prouehit fos rebuda informatio sequestrades les garbes, y manat de nou a dits de Banyuls ab duplicades penes, no innouassen res acetero en prejudici de dita causa, y despedides segones lletres, que son a fol. 59. ad 61.

Als 24. de Setembre 1625. fonch donada sedula per part de dit egregi Compte loco libelli: ab que reproduheix la suplicacio, introductoria les primeres y segones lletres ab la presentatio de aquelles fera a dits de Banyuls la potestat del comparent, per part de dit egregi Compte lo acte del secret y comanda de dites garbes demanant aquelles eo lo blat de aquelles procehit esserli restituhit atesa la cautio que haviè prestada donant per fermansa a Geronim Perarnau donzell de la vila de Perpinya, qui acceptà lo carrech de dita fiança, y per dit effecte prouehides lletres y provisions oportunes, es en proces, fol. 62. Y de totes les productes consta tambe en proces, nam fol. 63. ad 66. consta de la presentatio de dites primeres, y segones lletres, fol. 66. se troba la procura del dit Ioseph Ferrando procurador de dit egregi Compte, y fol. 19. se troba lo acte de secret, y comanda de dites garbes.

Als 24. de dits, compareix en la causa Amador Tressols procurador de dits Banyuls, y ab sedula dit dia presentada nega lo demanat y pretes per dit egregi Compte dient que ells sols entenen conseruar los drets dominicals que tenen en dit terme de Real no empero turbar al dit egregi Compte en la tercera part del delme, com axi ho tenien tambe confessat en altre proces deuant del mateix Iutge; y que perço fos sobrefegut en esta causa fins que fos aquella decidida, y manata dit egregi Compte milloras la cautio per ell donada imprimis & ante omnia, com apar en proces fol. 71. y la procura de dit

ols, fol. 72.
instru^o Empero per part de dit egregi
ve^o Compte ab sedula donada als 26.
de Setembre 1625. en proces fol.
74. se contradiu a la dita millora-
tio atres que Geronim Perarnau
fiansa per ell donada era mes que
ydonea demant ser rehuda in fo-
ro de llur ydoneitat ques troba
en proces fol. 76. ad 77. de la que
resultan valer los bens de dit Per-
arnau molts milanars, y axi de-
mana dit Fernando, ab sedula de
3. de Octubre 1625. fol. 77. fos di-
ta informatio publicada, y aquella
atresa serli restituhit lo dit blat
procehit de les garbes sequestra-
des, y condemnats los dits Ba-
nyuls en les despeses, y auerrior
cautela loco libelli reproduheix
altra vegada tots los procchimets
fins a les hores fets, y al peu de di-
ta sedula fonch posat lo proces
a viso per lo magnifich Iuge.

Per lo qual ab prouisio feta a
14. de Octubre 1625. en proces
fol. 78. fonch prouchit que atresa
la cautio era ydonea fos restituhit
lo dit blat sequestrat al dit egregi
Compte, ò son legitim procura-
dor reseruant lo article de les des-
peses pera la difinitiuia, la qual
fonch executada, com apar ab la
apocha ne fermà dit Fernando al
dit sequestrador que es en proces
fol. 78. y las lletres reproduhides,
fol. 79.

A 22. de Octubre 1625. en
proces, fol. 81. fonch per dit Cõ-
pte rrticular en la causa, y dedu-
hit. Primò, que ell estava en la di-
ta possessio immemorial, quieta,
y pacifica de exhigir y cobrar dels
singulars del lloch de Real molts
y diuersos censos y drets domi-
nicals, y de altra part la tercera
part de decima de tots los fruyts

se cullen en lo dit lloch de Real,
y en lo lloch de Puig Terra, de
Capfir, y territoris de aquells sens
empatix ni contradictio alguna, y
tala era estada sempre, y era les
hores la veu y fama publica.

Secundò, que dit egregi Com-
pte estava en dita possessio de ex-
higir, y cobrar dits drets, y deci-
mas de les propries terres, de les
quals dits Banyuls sen haviẽ apor-
tades les sobredites garbes clan-
destinament, y tala era la veu y
fama publica.

Tertiò, que dits Banyuls en
prejudici y vilipendi de la present
causa y lletres citatorias, y de ni-
hil innouando a ells presentades
attentaren de fet, y clandestina-
ment aportarfen les dites garbes
tocants al dit Compte per raho
de la dita tercera part de decima
molestants y torbantlo en sa quie-
ta possessio.

Quartò y quintò, que dits Ba-
nyuls ames de les garbes per ells
appreses que foren ja restituydes
al dit egregi Compte sen aporta-
ren tambe clandestinament mol-
tes altres garbes tocants al dit
egregi Compte per raho de dita
decima les quals amagaren al
temps que les altres foren per lo
Veguer de Conflent sequestra-
des de les quals ne han procehi-
des moltes carregues de blat que
tocauen a dit egregi Compte.

Sextò, & vltimo, que cessa po-
guessen dits Banyuls torbar a dit
egregi Compte en sa quieta pos-
sessio, y que axi deuien ser dits
Banyuls condemnats, cessassen
de dites molesties y turbacions
imposantlos scilenti perpetuo, y
condempnats en hauerli de resti-
tuhir lo demes blat resultat de les
demes garbes per ells clandesti-
namens

A 2 namens

4
nament apreses, conseruant y mantenint a dit egregi Compte en la quieta y pacifica possessio.

Pera la prova dels quals demana dit Ferrando ab sedula de 22. de Noembre despres seguent, y axi vii mes apres de intimats, y tacite aprovats dits articles li fofsen lliurades compulsories les quals dit die foren prouehides, è intimades a dits Banyuls, com apar fol. 84. & 85.

Als 6. de Oçtobre 1626. fonch demanat per dit egregi Compte ab sedula dit die presentada, en proces fol. 87. que cõtinuant dits Banyuls dits atõtats sen haviẽ apor tat de vna pessã de terra del territori del lloch de Real dos cavallons de garbes tocants a dit Cõpte, per raho de la decima, y que axi los fos manat les restituhissen y que a cetero nol molestassen, y perço prouehides lletres, les quals dit die foren prouehides, son en proces fol. 88. les quals despres ab sedula de 7. de dits, que es en proces fol. 90. foren produhides ab lo acte de la presentatio, com consta en proces fol. 90. & 91.

Al primer de Dezembre de dit any, per part de dits Banyuls ab sedula dit die presentada, que es en proces fol. 93. fonch deduhit y supplicat que ates que per part del dit egregi Compte en la present causa à sui initio sols se haue pretesa la tercera part de decima del lloch de Real, en la qual ells no entenien turbar a dit egregi Cõpte com ho hauien ja confessat en proces, y que despres ab los articles presentats a 22. de Oçtobre 1625. corregint dita demanda y anyadint en aquella haue tambe pretes la tercera part de decima del lloch de Puig, y que actu esta-

ue volent rebre testimonio de dits articles, lo que ere nullum clara puiç no podia corregir, ni anyadir a dita demanda maximè hauenthi causa anterior verrent en la Governatio en raho del dit lloch de Puig entre les dites parts en la qual dits Banyuls hauien intentat semblant interdicta interim retinendæ que fos manat sobreceurer en dita receptio de testimonis, y encars que rebuts fofsen declarada nulla dita receptio quant a dita decima del lloch de Puig.

Ab sedula de 12. de Dezembre de dit any que es en proces, fol. 94. fonch per part de dit egregi Compte exhibida, y produhida dita plica, la qual se troba a fol. 28 ad 50. a la exhibitio de la qual contradigueren Banyuls ab sedula de 19. de dits per les causes ja deduhides ab la sedula del primer de dezembre demanant fos manat al Not. de la causa transrigues en la present causa la supplicatio introductoria de la causa verrent en dita Governatio mencionada ab dita sedula del primer de Dezembre, ab la qual constaua y hauia ja causa anterior entre dites parts en raho de la dita decima del lloch de Puig, en la qual hauien ells dits Banyuls intentant interdicta interim retinendæ la qual supplicatio fonch transcrita en proces, his troba fol. 96.

Del thenor de la qual que es en jornada de 12. de Noembre 1622. se veu y consta clarament nos tractaue en dita causa en poch ni en molt de la decima del lloch de Puig sino tantum del domini directe y alodial del lloch de Real, y q dita supplicatio fonch donada per dit egregi Cõpte de Guimera y per

instru
ve

per ell introduhida la causa, y axi se veu que lo deduhit per dit Banyuls fonch contra tota veritat y mes en fauor de dit egregi Còmpte, y dany de dits Banyuls, que en fauor llur: y axi per part de dit egregi Còmpte ab sedula de 8. de Ianer 1626. en proces fol. 98. fonch deduhit que ates, que ell hauie pogut tant en via de dret comu com municipal anyadir y corregir dita sa demanda, y que per conseguent dita recepcio de testimonis, era estada legitimament feta, maximè essent estats intimats dits articles, y extractio de compulses a dits Banyuls, y no hauer ells contradit suo tempore, que perço no tenia lloch la nullitat pretela, y que aquella no obstant fos assignata sententia com en effecte fonch assignat per dit magnifici Iurge per al tercer die primeruinent juridich ab continuatio dels següents.

Y als 22. de Febrer 1627. per part de dit egregi Còmpte ab sedula que es en proces fol. 100. se exhibiren en proua del primer de los articles, y de la intentio nou actes y instruments de diuerses confessions, y regonexentes a ell fetes, sots diuersos calendaris per alguns singulars del dit lloch de Real, que entre tots son nou en numeros his troben en proces a fol. 20. ad 28.

Finalment als 22. de Abril 1627. en dita causa, y ates dels merits del proces constaua estar dit egregi Còmpte en possessio immemorial quieta y pacifica de exhigir, rebre y cobrar molts censos y drets dominicals dels singulars y habitants del lloch de Real, y axi mateix la tercera part de delmes de tots los fruys se

cullen en lo lloch de Real, y en lo lloch de Puig, que perço fos mantengut y codseruat en sa dita possessio, manant a dits singulars y terratinents de dits llochs lo conseruassen en aquella, pagantli dits censos y drets dominicals pagar acostumats, y la tercerapart de decima, y cõdemnats dits Banyuls a q̄ de cetero cessassen de semblats perturbacions y molesties, y en hauer de restituyr a dit egregi Còmpte los fruits per ells rebuts, tocants a la decima de dit egregi Còmpte imposantlos silenti perpetuo, la qual fonch dit die publicada, è intimada als habitants en dits llochs, y als dits de Banyuls com apar en proces, fol. 101. ad 110.

De sta sententia appellaren dits de Banyuls assolés als 28. de dits y dita appellatio euocada a la R. A. y comela a v.m. als 19. de Noembre despres següent, exhibint la sententia, y appellatio com apar en proces a fol. 122. ad 136. y per v.m. prouchides lletres citatorias que son fol. 136. als 14. de Ianer 1628. donaren sedula loco libelli dits Banyuls al que reproduhexen la supplicatio euocatoria, lletres citatorias, è inhihitories ab la presentatio de aquelles, com apar fol. 140. 141.

Als 20. de Setembre de dit any Ioan Ximenis procurador de dit egregi Còmpte compareix en la causa de appellatio y demana q̄ ates dits Banyuls no hauien dins del temps de la constitutio reportat lo proces primitiu, y axi la dita causa de appellatio era deserta que sens perjudici de dita desertio los fos manat reportassen aquell dins vn breu termini, y aquell passat, concedida llicentia

A 3 a ell

a ell dit Ximenis de reportar aquell a gastos de dits Banyuls, com en effecte fonch axi manat per v. m. ab termini de 15. dies, com apar en proces fol. 142. com en effecte se produhi per part de dit egregi Compte ab sedula de 9. de Octubre despres seguent, fol. 143.

A fol. 44. ad fol. 145. sedulas ab que per part del egregi Compte se insta la denuntiatio de proces, y per dits Banyuls se demana comunicatio de proces, la qual li fonch concedida.

Al primer de Dezembre de dit any dit Banyuls incistint ab la nullitat per ells pretesa deduhexen ab sedula q̄ es en proces fol. 145. que per part de dit egregi Compte, ab sedula de 3. de Octubre 1625. que es en proces fol. 77. se hauia demanat fos publicada la informatio a sa instantia rebuda, la qual dit dia fonch publicada, la qual tenia forsa de denuntiatio de proces y conclusio en la causa y que perço no hauie pogut despres dit egregi Compte ab los articles donats als 22. de Octubre 1625. anyadir a dita demanda la decima del lloch de Puig, maximè hauent ells contradiu a la admissio de dits articles, y expeditio de compulsas, quant a dita decima del lloch de Puig ab supplicatio del primer de Dezembre 1626. en proces, fol. 93. y sedula de 19. de dits, en proces fol. 94. de la que lo iurge primitiu non hauia hauia haguda raho xica ni gran, y per conseguent dita sententia primitiua contenia nullitat notoria, y hauia de ser per v. m. declarada nulla.

Al que satisfa plenament dit egregi Compte ab sedula de 2. de

dits en proces fol. ahont deduheix que la informatio a sa instantia publicada no era sobre los merits de la causa principal, sino sobre vn aliercat mogut per dits Banyuls en raho de la cautio prestada per dit egregi Compte per la cobrasa de certs fruyts que litte pendent li eran estats presos per dits Banyuls tocants a dita decima, la qual volian y demanauen dits Banyuls esser millorada, y per part de dit egregi Compte se amoftra ab dita informatio ser dita cautio mes que sufficient, com en la sedula ahont se demana la dita publicatio ere de veurer, y que axi la dita nullitat no restaué justificada, y axi no era de alguna consideratio.

Per part de dits Banyuls ab sedula de 14. de dits en proces, fol. 147. se exhibi vn acte de venda de vs de fruyt feta per dits Banyuls a Pere Rollan en lo qual està compresa la decima del lloch de Puig, lo qual se troba en proces fol. 4. del qual preten tenir justificat esser dita decima de ells dits Banyuls.

Als 10. de Mars 1629. fonch per v. m. denuniat lo proces fol. 150. desta prouisio de denuntiatio de proces supplicant dits Banyuls contrari Imperi, als 20. de dits, constar fol. 152. a la qual supplicatio renunciaren als 29. de dits consta fol. 153. y als 30. sens apartarse de la nullitat pretesa en proua de sa justitia exhibexen vn acte de confessio y regonexensa feta per dit Banyuls al dit egregi Compte en poder de Guillem Domelech Not. de Perpinya als 10. de Maig 1619. del feu de la decima del Vilar y terme de Puig, y al procurador Real del retrofeu de dita

7
in dita decima ques troba en proces fol. 1. y als 14. de dits ab supplicatio presentada, que es en proces, fol. 154. demanaren fos citat en la present causa lo fisch Real ates se tractaue de llur interes, y fonch axi prouehit, es dit cartell ab la presentatio, fol. 155. 156. a la qual citatio contradigue dit egregi Compte ab sedula de 28. de Juny de dit any ates lo proces era ja denuniat, y en lo proces no constaua de interes algu del fisch Real, y que axi repellida dita citatio fos portat lo proces, y declarat en la causa al que callaren dits Banyuls com consta dit fol.

Per part de dits Banyuls a supplicatio de 17. de Octubre despres seguent, fol. 157. sens prejudici de la nullitat allegada se exhibi vn acte vingut a noua notitia de vna confessio y regonexense ques troba en fol. 7. y Lluys Coll qui compar per part de dits Banyuls exhibeix son poder ques en proces, fol.

Es de notar que dits Banyuls ab dita sedula no diuhen per qui, ni per qui no fonch feta dita regonexensa lo que fonch, affectadament y a cautela com se deduhira en lo memorial en dret.

A 31. de dit fonch a instantia de dit egregi Compte assignat a sententia en proces fol. 158. y a 5. de Dezembre despres seguent demanāt fos manat a dits Banyuls possassen en poder del Scriua de la causa son trasllat pera que se pogues regular lo proces, y fonch axi manat, y vuy se troba en lo proces a fol. 111. ad 122. vn trasllat de dits Banyuls que es lo trasllat del proces y causa primitiua aportada en la Governatio de Rossello que no serueix de res

per estar ja lo proces primitiu produhit en la present causa de appellatio.

Tandem per part de Banyuls se damana comunicatio de proces als 10. de Ianer, la qual li fonch concedida per sis dies, y per part del dit egregi Compte tornan lo proces a vilo als 15. de dits, apar fol. 159.

EX quo quidem factio duo veniunt dubitanda, quorum primum est an nullitas pretenso per dictum Banyuls subsistat in iure, & dato quod subsistat an ex eo veniat in presenti causa appellationis declaranda nulla sententia primitiua iudicis a quo.

Secundum, dato quod dicta pretenso nullitas non subsistat an veniat confirmanda dicta sententia primitiua nec ne meritis processus, & iustitia naturali attentis.

Et deueniendo ad primi dubij responsum, valua semper R. A. & v. m. censura cui me semper submitto responderetur negatiue, & probatur seqq. fundamentis.

In primis etenim presupponitur aduersantem Franciscum Banyuls duplici capite & fundamento pretendere nullitatem a se allegatam.

Primò, siquidem ex quo pro parte egregij Comitiss de Guimera hæc presens lis a sui initio fuit inchoata quoad decimam tantum loci de Real, & ea propter non potuit postmodum articulis per eum oblati suū corrigendo errorem addere suæ petitioni, & actioni, intentatæ dictam decimam loci de Puig articulando de meritis illius, nec minus probare suam pretenfam possessionem respectu dictæ decimæ maximè facta per

A 4 cum

8
eum cōtradictione admissioni articulo-
rum compulsoriarum expeditione, & testium receptioni, eum
scedula oblata 1. Decēbris 1626.
tum & etiam scedula oblata 19.
prædictorum.

Secundò, ex quo dato (citra veri præiudicium) quod potuisse dict. egregius Comes corrigendo, & emendando suam intentatam petitionem addere ei d. decimam loci de Puig per regulam *quod totus processus habetur pro libello*, hoc tamen debebat facere antea, & non cum dictis articulis oblati 22. Octobris 1625. quia iam eo tunc erat processus denuntiatus, & in causa conclusum ex quo pro parte d. egregij Comitum, scedula oblata 3. Octobris 1625. in processu, fol. 77. & sic 19. diebus ante oblationē dictorum articulo-
rum fuerat petita informationem ad sui instantiam receptam publicari, & pro publicari haberi eamque dicto die per magistrū Iudicem publicatam, & pro publicata habitam, & propterea cum iam esset conclusum in causa cum testium publicatio pro cōclusionem in causa, & processus denuntiationem habeatur de iure non potuisse post modum d. egregij Comiti in & cum dictis articulis addere dictæ suæ petitioni, & actioni, dictam decimam loci de Puig cū regula quod totus processus habeatur pro libello, intelligatur tantum ante conclusionem in causa, & processus denuntiationem non autem qui postea, quibus rationibus, & fundamentis in promptu est satisfactio.

Quo ad primum enim dicitur licite potuisse dictū egregium Comitem licet a principio in initio causæ intentasset interdictum in-

terim retinendæ quoad decimam tantum loci de Real emendando post ea suum errorē addere dicto interdicto, & actioni dictam decimam loci de Puig articulis per eum oblati 22. Octobris 1625. per regulam iuris huc vsq. inuolabiliter in R. A. obseruatam de qua testatur, *Peguera in sua praxi. in tit. de libello offerendo nu. 3. quod totus processus habetur pro libello*, & in qualibet illius parte possunt partes corrigere emendare, & addere quidquid voluerint, & sic nullus est cōsiderationis primum fundamentum.

Minusque obstat secundū nam responderetur quod dato (citra veri præiudicium) quod d. regula totū processum haberi pro libello, vera sit, & intelligatur vsque ad denuntiationem processus, & conclusionem in causa, & non postea cessat tamen sit verū quod emendatio facta per d. egregium Comitem, & additio prædictæ decimæ loci de Puig fuerit facta post denuntiationem processus, & conclusum in causa vti aduersans admodum voluntarie, & contra rei veritatem præterdit, & deducit immo multum antea, & quasi in initio dictæ causæ, & secuta litis contestatione, decipitur enim aduersans dum dicit informationem quam petijt d. egregius Comiti publicari, & pro publicata haberi, scedula oblata 3. Octobris 1625. quam constat vt in facto fuit relatum fuisse d. die per Iudicē publicatam, fore nec fuisse super mētis causæ principalis, & actioni, & interdicti intentati, sed tantum super meritis cuiusdam altercati per d. Banyuls in discursu causæ suscitati occasione cautionis præstitæ litte iam cepta per d. egregium Comitem

9
Comitem dando infideiussorem
Geronimum Perarnau domicel-
lum villæ Perpiniani pro recupe-
randis quibusdam fructibus litte-
pendenti clandestine apprehensis
per d. Banyuls dicto egregio Co-
mitem respectu dictæ decimæ ex-
pectatibus quam d. Banyuls petijt
meliorari, & ea propter d. egre-
gius Comes dedit informationem
de sufficietia, & idoneitate d. Ge-
ronimi Perarnau, & hæc informar-
tionem, & nõ aliam petijt d. egre-
gius Comes d. scedula 3. Octobris
1625. quæ est in processu fol. 77.
publicæ, & quæ reuera fuit d. die
publicata vti in ea videre licet, &
in eadem tela processus vsque ad
dictam scedulam ideoque miratur
maximopere hæc egregia Pars de
tali aduersantis prætenfa nullita-
re, cum sit contra totam rei veri-
tatem ex proprio processu facto
resultantem quomodo? enim po-
terat eo tunc velle d. egregius Co-
mes in causa concludi si adhuc
nec articulauerat super meritis
causæ, nec vix litteræ citatoriæ ex-
tabant præsentatæ.

Minusque verum est id quod
aduersans dicit se contradixisse
articulorum admissioni compulsoriarum
expeditioni, nõ prout constat
in processu dicti articuli fue-
runt pro parte d. egregij Comitæ
oblatis 22. Octobris 1625. compul-
soriæ autem litteræ petitiæ, & pro-
uise 22. Nouembris anni prædicti.
Luti videre licet in processu de
articulis fol. 84. & de expeditione
compulsoriarum, eod. fol. 84. con-
tradietio autem facta per dict. Ba-
nyuls fuit facta 1. Decembris 1626.
fol. 97. & sic mense, & octo die-
bus post oblatos articulos, nouem
diebus post prouisas, & expeditas
compulsorias sicq. intempestiue,

& extra tempus, & sic tempore quo
articuli remanebant tacite admissi
& litteræ approbatæ cum deberet
hijs omnibus contradicere intra
triduū vt iuris est, & hoc iure vti-
mur, *In iuditijs enim qui tacet, &
suo tempore non contradicit consen-
tire, & approbare videtur l. cum
ostendimus, §. ultimo. ff. de fideiussor.
lute. c. p. 2. de accusa. in d.*

Ex quibus omnibus inferitur
clare, & luce meridiana clarius
nullam fuisse in priori processu,
& causa commissam nullitatem per
dictum egregium Comitem pri-
mi additione dictæ decimæ loci
de Poig, & ea propter non posse
dici nullam sententiam iudicis pri-
mitiui ex quo non declarauit su-
per d. nullitate, cum potius decla-
rando prout declarauit super me-
ritis causæ, & iustitiæ naturalis vi-
sus fuerit declarasse super d. præ-
tenfa nullitata eam reiiciendo, &
reprobando Iudex enim ad vlti-
riora processus in meritis causæ,
declarandus super meritis illius re-
ijcere, & excludere videtur exce-
ptionem propositam, vt declarant
DD. per tex. in cap. ex parte, ex. de
appella. Bart. in l. si à procedente, C.
de dilatio. sentis glo. in verbo insu.
in l. 2. §. si dubitet, ff. de iudi. decis.
Rotæ 595. dic quod si aliquæ ex-
ceptiones in antiquis, Alexan. con-
sil. 37. viso. col. 5. versic. Quarto con-
firmatur lib. 2. Decius consil. 275.
col. 3. lib. 2. Iudex enim qui clare vi-
dit excipientis malitiam, & quod
tantum ad retardandum proces-
sum tendit exceptio, proposita, &
allegata debet parum curare de
proposita exceptione, ex quo non
probata veritate illius, nihil pote-
rat operari, ita voluit Innocentius
in cap. post electionem in fine de con-
cessio. præben. quem ad hoc pro nota-
bili

10
bili adducit Panor. in cap. super eo-
dem de appella. & cap. de cetero de
re iudicata, Alexan. cons. 65. habita.
col. 3. versic. Fortificantur lib. 1. &
tali casu nihil declarando super ta-
li exceptione videtur eam tacite
reprobasse, & invalidam declara-
se per ea, quæ tradit Cancer. 3. par.
c. 16. nu. 86. & 87. Ideoque recte,
& iuridice se gessisse dict. iudicem
primitium ad vltiora, procedē-
do dictam voluntariam, & cau-
he-
losam exceptionem reiiciendo de-
clarando rādem super meritis cau-
sæ principalis dicendum est.

Quanto magis quod dato citra
veri præiudicium, & non concessio
quod dicta procedimenta fuissent
nulla, & pariter nulla dicta senten-
tia, iudicis à quo, eo quia super d.
nullitate ius non dixit, adhuc ta-
men obtinere non possit dict. Ba-
ñiuls, in presenti appellatiōis cau-
sa per regulā nulliter factū nō venis
reuocandum si constat illud idem iu-
stitia naturali astenta de nouo ve-
nire faciendam si facta non fuis-
set qua regula vtimur quotidie in
hac sententia specifica materia in R.
Audien. & in casibus fortioribus pu-
ta maiori nullitatiss & quasi insa-
nabilis, utpote, ex defectu citatio-
nis, ita Cancer. 3. par. cap. 17. n. 561.
ita Vantius de nulli. toto tit. quan.
& quib. mod. senten. nul. repe. pos-
iudices enim supremi, nō astēdūt
ad ritū, sed ad rectū, & iustitiā na-
turalē, nec ad apices iuris parum
enim curāt de forma vbi habēt ef-
fectū, & hinc est quod possunt pro-
terre sententiam super probato li-
cet non deducto, ita Cancer. 2. p.
cap. 6. num. 20. & cap. 2. a num. 238.
& signanter 3. par. cap. 17. in mate-
ria specifica sententiarum nu. 55.
cumque iustitia naturalis, ex me-
ritis processus resultans tota sit in
favorem d. egregij Comitiss vti.

inferius in solutione, & responsio-
ne 2. dubij demonstrabit. Exi-
de ergo sequitur, quod etiam si
dicta sententia respectu ritus es-
set nulla respectu tamen resti ve-
niret confirmanda, & de nouo fa-
cienda.

Ideoque vt de dicta iustitia na-
turali, resultanti ex mētis proces-
sus appareat deueniendo ad res-
ponsum dict. secundi dubij pro-
supponendum similiter est, quod to-
ta iustitia naturalis quam præten-
dit dict. Bañiuls habere in suo fa-
uorem residere debet, & quaren-
da est penes tria instrumenta tan-
tum per eum, in processu produ-
cta, & exhibita, primum siquidem
cuiusdam confessionis, & recogni-
tionis factæ per dict. Franciscum
Bañiuls 10. Maij 1617. quod repe-
ritur in processu fol. in fauo-
rem dicti egregij Comitiss de feu-
do, & decima dicti loci de Puig,
& Regij Procuratoris de retro-
feudo domino Regi, expectanti,
& inuestituræ de dicto retrofeu-
do eo tunc in eodem instrumen-
to in fauorem dict. Francisci Ba-
ñiuls per dict. regium Procurato-
rem factæ 2. arrendamenti, & vē-
ditionis vltusfructus facti per Tho-
mam de Bañiuls in fauorem Pe-
tri Rollan cultoris villæ de Puig-
valedor 21. Martij 1620. in pro-
cessu fol. quo reperitur com-
prehensa, & arrendata dicta deci-
ma loci de Puig. Tertiū vero, &
vltimum cuiusdam recognitionis,
& confessionis factæ per Bernar-
dum Colomer loci de Verneto,
in fauorem dicti egregij Comitiss
de feudo dicti loci de Puig 11.
Martij 1404. in processu fol.
cum nullos præsentauerit articu-
los, nec testes ministrauerit, nec
alia produxerit instrumenta, vt in
dict. processu videre licet, nam li-

cer fol. reperiat quoddam instrumentum arrendamenti seu venditionis vsusfructus; attamen est illud idem, quod supra relatū fuit, sicutq. reperitur duplicatum, & ide totam suam præsentiam iustitiam habet fundatam, in istis supra memoratis tribus instrumentis tantum.

Quibus sic præhabitis, & propositis, luce meridiana clarius demonstrabitur, ex eis eorumque tenoribus, nihil remanere probatum in fauorem dict. Bañiuls, neq. quoad possessionem, neq. quoad dominium proprietatem.

In primis etenim instrumentum illud primo loco designatum confessionis, & recognitionis per dict. Bañiuls exhibitum cum scedula oblata quod est in processu fol. nihil facit in fauorem dict. Bañiuls ad probationem sui intenti certum enim est in iure, ita quod nihil certius, quod confessio, & recognitio nulli alij nocet, quam confitenti, ita *Mennoch. de retinen. remed. 3. num. 319. Felin. in repet. cap. olim. colum. ultim. versic. Limita. 5. de rescript. nihil enim per nostrum affirmare, vel negare iux. Philosophum ponitur in re in præiuditiū alterius, sed tantum illius, qui affirmat recognoscit, & confitetur, & ab eo causam, & ius habentis. ita Cancor. par. 1. cap. 11. de emphyteuti. à num. 28. qui plures refert, & de esse de mente, & obseruantia nostri Regij Senatus oculatissimi, tradit, & adducit. Ideoque dicta confessio, & recognitio potius officit dict. Francisco Bañiuls confitenti: & prodest dict. egregio Comiti (maximè cū non constet eam fuisse factam præ sente dict. egregio Comite, nec alio nomine suo, & ab eo sufficiens mandatum habente, acceptante,*

licet not. pro omnibus stipulante cuius notarij stipulatio solum potest prodesse ipsi absentis cuius nomine stipulatur non auctem noscere vulgarissimis iuribus, nec similiter quod habuerit alias dict. Bañiuls in vestiturum dict. feudi, & decimæ dict. loci de Puig, à dicto Vicecomite licet enim in dict. recognitiones instrumento reperiat inuestitura quædam facta, dicto, & eodemmet die in fauore dict. Bañiuls, per dict. procuratorem regium de aetrofeudo dicti loci attamen per eam nihil potuit concedi, nec remansit concessum dict. Bañiuls in præiuditiū feudi eiusdem loci, quod antea, & ab antiquo iam extabat concessum dict. egregio Comiti, seu verius suis antecessoribus, & hinc fuit, & est quod id quod per dict. inuestituram potuit per dict. regium Procuratorem concedi, & transferri in dict. Bañiuls solummodo fuit ipsum retrofeudum, & non aliud per cuius retrufeudi ~~causa~~ aliud habebat, & conlequebatur dict. Bañiuls, quam purus, & merces consensus procuratoris Regij dñi directi d. feudi casu, quod ictus egregius Comes suū feudū illi in emphyteosim cōcedere voluisset, & nō aliud per ea, quæ tradit *Curtius iunior de feudis par. 4. q. 2. regula prima; & las. in repeti. l. 3. C. de iure emphyteotico, num. 87. qui refert Bald. in l. unica, col. an. epen. versic. Quid si dominus emphyteosim paternam &c. C. quando non peten. part. tenentem, & resoluentem, quod si dominus directus concedit alicui in emphyteosim fundum quod tantum videtur cōcedere ius solum, quod ipse habet, & non ampliùs per tex. in l. qui tabernas, ff. de contrahen. emptio. nemo enim plus iuris in alium transferre potest quam ipse habet.*

habet. Ideo nihil remanet probatum in fauorem dict. Bañiuls per dict. recognitionem quantum ad dominium, & feudum dicti loci.

Nec minus quantum ad possessionem illius, nam si per inuestituram, & illius instrumentum non probatur, nec probata remanet in iure possessio aliqua rei inuectitæ, uti *Mennoch. de retinend. possess. re med. 3. num. 571.* Multo igitur minus ubi non datur inuectitura, nec infeudatio, & sic neutrum remanet probatum, ex dict. recognitione in fauorem dict. Bañiuls.

Minusque obstat secundum instrumentum venditionis vsusfructus per dict. Bañiuls exhibitum in processu fol. ex seqq. nam si per instrumentum inuectituræ, & in feudationis vlllo modo remanet probatum de iure dominium concedentis emphyteusim, vel feudum, non solum quoad alios qui casus est sine difficultate per regulam res inter alios acta &c. sed nec contra ipsam recipientem, uti *l. i. naturalis. ff. de adim. l. ad probationem, C. locati. Alexan. post Bart. in l. si alienum. ff. soluto matrimo. nu. 3. Idem consil. 43. visis. & ponderatis num. 7. lib. 4. & consil. 12. viso processu num. 1. col. 1. eod. lib. ubi testatur hanc esse communem sententiam rursus eandem communem esse proficiunt, Carolus Ruinus consil. 46. num. 6. lib. 1. Curtius in consil. 41. num. 8. ubi, dicit hanc esse veram. & communem conclusionem. Multo ergo minus probatur, nec probari potest per instrumentum nude locationis, & arrendamenti facti de aliqua re dictæ rei locatæ dominium in fauorem locantis, & arrendantis, licet tale instrumentum dicat expresse, quod à te conduxisti rem tuam, nam non exinde*

quod dixerim, & annuntiauerim esse tuam habet probatum illius rei dominium, per *tex. in cap. inter dilectos, & ibi Felinus num. 8. &c. de fide instrum. dict. l. ad probationem, & ibi Bald. versic. Quæro si instrumentum, C. locati. & virobique DD. Paris. consil. 27. nu. 25. & 104. num. 81. lib. 1. Alexan. consil. 136. viso colum. fin. lib. 1. Abb. consil. 34. illa quinque dubia colum. penul. volum. 2. cum magis arguat concessio emphyteusis dominium concedentis quam ipsa locatio, ut de se patet, ex quo verba illa in arrendamento apposita sunt enuntiativa, quæ non operantur nisi circa valorem actus qui geritur, hoc est ipsius locationis non circa dominium transferendum de quo principaliter non agebatur tempore locationis; unde si postea d. dominium principaliter agitur non proficiunt illa verba enuntiativa in instrumento adiecta, ita *Maibes. singu. 80. Cræta de antiqui. tempo. 2. par. ex nu. 57. & 58.* & ratio supra dictorum, est quia dominium non pendet ex assertionem concedentis rem emphyteosim, vel conducentis, nam aliena res. & vendi. & locari, & in emphyteosim concedi potest sicutij. propria, *l. rem alienam, ff. de contrahen. emptio. l. si urbana prædicta. ff. de condict. indeb. Riminald. consil. 93. num. 25. consil. 410. num. 4. pro qua quidem ratione, est text. clarus, & ibi communiter DD. in l. ad probationem, C. de probationib.* Et ideo nihil dominij, & proprietatis habet probatum dict. Bañiuls ex dict. locationis & venditionis vsusfructus instrumento.*

Nec similiter quoad possessionem, ex quo, & rei alienæ, & ab alio possessæ potest fieri locatio, *l. nemo, C. locati. cap. inter dilectos, & ibi Felinus in versic. Dicis etiam &c.*

Et de fide instrumentorum, Boecius quest. 105. num. 15. Menoch. de retinend. possess. remed. 3. num. 571. tatum enim de iure pro parte arrendaris, & locantis probatur possessio per instrumentum locationis, & arrendamenti, quando agitur interdicto retinendae inter conductorem, & locatorem arrendatorium ponemus scilicet quod conductor turbasset locatorem in sua possessione, vel recusando solvere illi mercedem, vel alias non autem inter alias non autem inter alios non nominatos in dict. locationis instrumento, ita *l. conductor, C. locati. dict. cap. inter dilectos, §. ultim. de fide instrum. Gabriel. lib. 3. conclusio. conclu. 4. num. 5. & 14.*

Neq. obstat finaliter illud tertium, & ultimum instrumentum recognitionis per d. Bañiuls, scedula obla. 17. Octobris 1629. in processu fol. ~~exhibito~~, nam ex eo neq. quoad proprietatem, & dominium dictae decimae, neq. quoad possessionem illius habet quidquam prolatum dict. Bañiuls, tum ex rationibus superius adductis in solutione 1. & 2. dubij, tum, & etiam, quia recognitio de qua fidem facit dictum instrumentum reperitur, & asseritur facta, per Bernardum Colomer de Verneeto, yti heredem, & successorem Margaretæ sororis suæ vxoris, quæ fuerat Arnaldi Berengarij de Folliano hæredis, & successoris Guillermi Stillati domicelli avunculi eiusdem Margaretæ, quibus succedere dictum Bañiuls, nec ab eis causam habere in toto processu minimè constat, nec tale deduxit, & prendijs dict. Bañiuls: nec quando de tali successione apparet proficeret dict. Bañiuls, dict. recognitio, cum solum proficiat

recognitio non autem recognoscenti immo illi noceat, vt supra deductum fuit in solutione primi dubij: Ideoque nihil habet probatum dict. Bañiuls in toto processu, neque quoad proprietatem, & dominium dictae decimae loci de Puig, neque quoad illius possessionem.

Ex aduerso autem hæc nostra egregia pars Comitis de Guimera, Vicecomitis de Euolo probatam habet in sui fauorem claram & expeditam possessionem immemoriam percipiendi tertiam partem decimae omnium, & quorumcunq. fructuum qui colliguntur, & colligi consueuerunt in dictis locis de Real, & de Puig, & in terris, & honoribus eorum, & census aliaq. iura dominicalia ei pertinentia depositionibus testium ministratorum super articulis per eum oblatis 22. Octobris 1625. in processu, fol. ~~exhibito~~ & signanter super 1. quo deducitur egregium ~~re 10. 20. 40. 50.~~ & de tanto tempore cuius hominum memoria in contrarium non extat fuisse semper, & nunc esse in quietâ, & pacifica possessione exigendi, & percipiendi singulis annis per medium suorum procuratorum, & arrendatorum ab honorabilibus, & singularibus loci de Real terræ Capfirij multos, & diuersos census, & alia iura dominicalia, & ita similiter tertiam partem decimae omnium fructuum qui colliguntur, & colligi consueuerunt in terris, & possessionibus scitis in terminis locorum de Real & de Puig sine impedimento, & turbatione aliqua, & quod talis fuit, & ex vox, & fama publica, & quod testes ministrandi hoc idem dicere

14
dicere audiuerunt à suis maiori-
bus, & parentibus qui dicebāt hoc
idem audiuisse à suis prædecesso-
ribus (hæc cōtinet articulus) super
quo nouem ministravit testes ni-
mirum Iacobum Texidor cultore-
rem loci de Puigaledor ætatis
50. annorum in proces. fol. 36. Ia-
cobum Texidor cultorem loci de
Real, ætatis 40. annorum, fol. 37.
Petrum Axet cultorem d. loci de
Puigaledor, ætatis 58. annorum,
in processu, fol. 39. Ioannem Llau-
ret cultorem loci de Vilanoua,
ætatis 42. annor. fol. 40. Sebastia-
num Erijos cultorem dicti loci de
Puigaledor, ætatis 62. annorum
fol. 41. Petrum Oller eiusdem lo-
ci, ætatis 39. annorum in processu,
fol. 43. alium Ioannem Llauret
cultorem loci de Vilanoua, æta-
tis 70. annorū in processu fol. 44.
Iacobum Escapa mulionem villæ
de Oleta, ætatis 60. anno. fol. 46.
& Ioannē Franciscum Iaures cul-
torem dictæ villæ de Oleta, ætatis
illa naturali 70. annorū, fol. 48.
quædam d. depositiones cla-
re, & aperte probant, & conclu-
dunt in fauorem dicti egregij Co-
mitis per medium suorum arren-
datorum, & procuratorum posses-
sionem immemoriam deductam
in d. articulo 7. percipiendi scilicet
singulis annis tertiam partem
decimæ omnium, & quorumcūq.
fructuum qui colliguntur, & col-
ligi consueuerunt in dictis locis
de Real, & de Puig illorumq. ter-
ritorijs, nec non, & diuersos cen-
sus, & iura dominicalia in d. loco
de Real à suis inchois, & habita-
toribus, dicendo id iure, quia ipsi
vt arrendatores dicti egregij Co-
mitis dictam decimam, & iura di-
uersis iuribus exhigerunt, & quod
ita audiuerunt à suis parētibz qui

similiter dicebant hoc idem audi-
uisse à suis prædecessoribus vt in
dictas depositionibus cerni valet.

Et ita similiter eisdem testibus,
& eorum depositionibus super 2.
& 3. articulis probauit, & proba-
tam habet molestiam, & turbatio-
nem ei factam seu verius suis ar-
rendatoribus, & procuratoribus
per dictum Franciscum Banyuls
partem aduersam quo minus vte-
retur, & frueretur sua immemo-
riali possessione, ex quibus habet
probatum id quod de iure pro-
bandum ei erat ad obtinendum in
hoc interdicto vt possidetis reti-
nendæ à se intentato, *nimirū pos-
sessio pro sua parte, & turbatio pro
parte d. Banyuls rei cōuēti, iux. tex.
in l. 1. §. vltimo. & ibi Bart. num. 18
ff. vt possidetis. Ripam in l. natura-
liter, §. nihil commune num. 56. ff. de
acq. posses.*

Et ad vberiolem cauthelam, &
maiorem corroboracionem, exhi-
buit in d. processu primitiuo co-
ram d. Iudice à quo scedula per
cum oblata 22. Februarij 1627. in
processu, fol. 100. nouem instru-
menta diuersarum confessionum,
& recognitionum factarum per
diuersos habitatores, & inchoas
d. loci de Real dicto egregio Co-
miti de diuersis alodijs, & iuribus
dominicalibus sibi exinde expe-
ctantibus, & diuersis censibus, &
foriscapijs eo respectu sibi solui
assuetis, quæ reperientur in d. pro-
cessu a fol. 20. ad fol. 28. quibus
quidem cōfessionibus, & recogni-
tionibus quando ipsæ solum non
sufficerēt ad probationem directi
dominij in eis recogniti, in fauo-
rem d. egregij Comitis cui fuit
recognitū cum sint iurata, & plu-
res, in præiudicium dicti Banyuls
iunctis tamen cum probatione re-
sultanti,

sultanti, ex ipsorum testium depositionibus per quas habet probatam immemoriam possessionem, quae de iure sufficiens est ad obtinendum etiam praedictio proprietatis, & petitorij, cum immemoriam tempus cum tituli privilegij, & concessionis habeat, *l. hoc iure, §. ductus aquae, ff. de aqua. cotid. & c. Felinus in cap. causam num. 7. de praescrip. ex. Craucta de antiqui. tempo. 4 p. num. 9. fol. 116. Cancer. vari. resol. 3. p. cap. 4. n. 44.* est certum, & indubitatum obtinere debere d. egregium Comitem non solum in hoc iudicio mere possessorio verum & etiam in quolibet alio iudicio petitorio forsitan per d. Banyuls intentando, &

15
ca propter, iustam, & iuridicam fore sententiam iudicis à quo, & per v. m. in hac appellationis causa venire in totum confirmanda cum expensarum aduersantis temere, & sine causa litigantis egregia condemnatione (casu quo desertio per hanc partem allegata, & apposita in & cum scedula oblata 20. Septembris 1626. in processu, fol. non habeat locum quod non creditur, *iux. tradita per Pegueram in supraxi. tit. de appellationibus nu. 20. & dispositionem in const. per eum allegata 64. Regis Philippi in cur. Montissoni. anni 1564. sulsit. de appellatione*) vti spectatur. Saluo semper, vest. magnifi. meliori censura.

Don Franciscus Gamis iunior
D. Egregij Comitis
obseruantissimus.